

Artikel

Actieve ambtelijke omkoping: strafbaar bij een kwestie van leven of dood?

Mr. M.A. de Mik en mr. J.B.S. Dorant*

1. Inleiding

Mag een (rechts)persoon een buitenlandse ambtenaar steekpenningen betalen om iemands leven te redden of (dreigende) gezondheidsschade te voorkomen, of is hij dan strafbaar op basis van de omkopingsbepalingen? Deze vraag speelde recentelijk zowel in Nederland als in de Verenigde Staten. Waar het Nederlandse Openbaar Ministerie (OM) meende dat sprake was van buitenlandse ambtelijke omkoping en transigeerde voor een bedrag van € 975.000, leverde een vergelijkbare situatie volgens het Amerikaanse Department of Justice (hierna: 'DoJ') geen omkoping op.

In dit artikel schetsen wij allereerst de bovengenoemde Nederlandse en Amerikaanse zaken (par. 2) en gaan wij in op het Nederlandse en Amerikaanse juridische kader voor (buitenlandse) actieve ambtelijke omkoping (par. 3 en 4). Vervolgens onderzoeken wij aan de hand van de juridische kaders en de twee zaken in hoeverre sprake is van strafrechtelijke aansprakelijkheid indien een betaling aan een buitenlandse ambtenaar wordt verricht om het risico van dreigende schade aan de gezondheid en het welzijn van personen weg te nemen, waarna een analyse volgt met betrekking tot het (wenselijke) kader in Nederland (par. 5). Tevens bespreken wij de zogenoemde DoJ Opinion Procedure, waarbij – kort gezegd – (rechts)personen hun voorgenomen gedrag door het DoJ kunnen laten toetsen aan de *Foreign Corrupt Practices Act 1977* (hierna: 'FCPA'), en de wenselijkheid van

een Nederlands equivalent daarvan (par. 6). We sluiten af met een korte conclusie (par. 7).

2. Vergelijkbare zaken met verschillende uitkomsten

2.1 Nederland: OM schikt met Mammoet Salvage B.V.

Op 26 april 2021 transigeerde het OM met Mammoet Salvage B.V. (hierna: 'Mammoet Salvage') voor buitenlandse actieve ambtelijke omkoping en valsheid in geschrifte.¹ Het feitenrelaas beschrijft het volgende feitencomplex. Mammoet Salvage had een overeenkomst gesloten met het Iraakse staatsoliebedrijf South Iraqi Oil Company (hierna: 'SOC') voor de berging van een olietanker. In 2015 ontstond een conflict tussen voornoemde partijen. Na diverse vruchteloze (overleg)opgingen van Mammoet Salvage om het conflict op te lossen, staakte Mammoet Salvage vanaf augustus 2015 de uitvoering van haar bergingswerkzaamheden. Het conflict escaleerde verder, omdat SOC besloot de aanwezige schepen vast te houden en de bemanning van Mammoet Salvage te detineren. Het leidde tot een gevaarlijke situatie, omdat in Irak een oorlog gaande was met ISIS, waardoor de veiligheidssituatie in de regio verslechterde.

Mammoet Salvage heeft tweemaal contact opgenomen met de Nederlandse ambassade in een poging het conflict op te lossen. Twee dagen na het laatste contact met de ambassade sloot Mammoet Salvage een consultan-

223

* Mr. M.A. de Mik is werkzaam als advocaat bij JahaeRaymakers. Mr. J.B.S. Dorant is werkzaam als advocaat bij DorantLaw.

1 OM, 'Nelson - Gali Feitenrelaas en Beoordeling Openbaar Ministerie', 28 april 2021, geraadpleegd op 18 maart 2022 op www.om.nl.